

Dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela

Pytanie

Jakie rodzaje form doskonalenia zawodowego nauczycieli podlegają dofinansowaniu ze środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem form doskonalenia zawodowego wskazanych w art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela?

Odpowiedź

Artykuł 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (t.jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 984, z późn. zm.) ustanawia obowiązek wyodrębnienia w budżecie organu prowadzącego szkołę środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Z finansowania z tych środków wyłączone zostały publiczne placówki doskonalenia nauczycieli i biblioteki pedagogiczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego (art. 70a ust. 2 Karty Nauczyciela).

W art. 70a ust. 3a określono, które formy kształcenia nauczycieli podlegają dofinansowaniu ze środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Ustawodawca, ustanawiając wymóg wyodrębnienia w budżetach organów prowadzących szkoły środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, przewidział możliwość finansowania z tych środków różnych form kształcenia nauczycieli prowadzonych przez różnego rodzaju podmioty. Są to:

- 1) koszty udziału nauczycieli w seminariach, konferencjach, wykładach, warsztatach, szkoleniach, studiach podyplomowych oraz innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych odpowiednio przez placówki doskonalenia nauczycieli, uczelnie oraz inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli;
- 2) koszty udziału nauczycieli w formach kształcenia nauczycieli prowadzonych przez uczelnie i placówki doskonalenia nauczycieli;
- 3) wspomaganie szkół oraz sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli prowadzonych przez placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne i biblioteki pedagogiczne;
- 4) koszty udziału w szkoleniach branżowych nauczycieli, o których mowa w art. 70c ust. 1 (tj. nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu zatrudnionych we wskazanych w tym przepisie podmiotach);
- 5) koszty konsultacji i innych form doskonalenia zawodowego nauczycieli, prowadzonych przez konsultantów, o których mowa w art. 9g ust. 11a pkt 5 lit. c (tj. konsultantów współpracujących z Centrum Edukacji Artystycznej), artystów o znaczącym dorobku artystycznym lub dydaktycznym lub specjalistów w danym zakresie sztuki albo nauki, dla nauczycieli zajęć edukacyjnych artystycznych w szkołach artystycznych.

Wyliczenie form kształcenia podlegających takiemu dofinansowaniu jest wyczerpujące (obejmuje wyłącznie formy wskazane w art. 70a ust. 3a pkt 1-5), ale zakres form doskonalenia oraz krąg podmiotów uprawnionych do ich prowadzenia został przez ustawodawcę zakreślony szeroko.

Spośród wymienionych w art. 70a ust. 3a Karty Nauczyciela form kształcenia nauczycieli, które podlegają dofinansowaniu ze środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, na szczególną uwagę zasługuje możliwość dofinansowania udziału nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego organizowanych przez podmioty wymienione w pkt 1 powołanego przepisu. Jak wspomniano powyżej, zgodnie z art. 70a ust. 3 pkt 1 Karty Nauczyciela ze środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli dofinansowuje się koszty udziału nauczycieli w seminariach, konferencjach, wykładach, warsztatach, szkoleniach, studiach podyplomowych oraz innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych odpowiednio przez placówki doskonalenia nauczycieli, uczelnie oraz inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Zgodnie z powołanym przepisem wspomnianemu dofinansowaniu podlega więc udział w seminariach, konferencjach, wykładach, warsztatach, szkoleniach, studiach podyplomowych oraz innych, niewymienionych w tym przepisie formach doskonalenia zawodowego nauczycieli, jeżeli są organizowane przez wymienione w przepisie podmioty, tj.: placówki doskonalenia nauczycieli, uczelnie lub inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli. Placówki doskonalenia nauczycieli są powoływane w celu doskonalenia zawodowego nauczycieli, a zasady ich tworzenia określają przepisy art. 183-188 (rozdział 9) ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 900, z późn. zm.). Podstawowe zadania uczelni wyższych obejmują prowadzenie kształcenia, a zasady ich funkcjonowania regulują art. 9-52 (rozdział 1 w dziale II) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 742, z późn. zm.). Szerszego komentarza wymaga trzeci z podmiotów, o którym mowa art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela. Z powołanego przepisu wynika, że przedmiotowemu dofinansowaniu podlega bowiem udział w formach doskonalenia organizowanych przez podmioty niebędące placówkami doskonalenia nauczycieli ani uczelniami, pod warunkiem, że zadania statutowe tych podmiotów obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Przepis został zredagowany w taki sposób, że można mieć wątpliwości co do kręgu podmiotów, które mieszczą się w pojęciu „*innych podmiotów, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli*”. Przede wszystkim wynika to z tego, że zgodnie z obowiązującymi przepisami tylko niektóre podmioty działają na podstawie statutów, na przykład: stowarzyszenia (art. 10 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach; t. jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 2261.), fundacje (art. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach; t. jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 166) czy związki zawodowe (art. 13 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych; t. jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 854). Pojawia się jednak pytanie, czy słowo „*statut*” należy rozumieć dosłownie, czy chodzi raczej o każdy akt regulujący działalność podmiotu, niezależnie od jego nazwy. Można zastanawiać się przy tym, jakie jest racjonalne uzasadnienie, aby różnicować sytuację spółek, bo na przykład spółka akcyjna działa na podstawie statutu, a spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie umowy.

Opisane wątpliwości były przedmiotem interpelacji poselskiej, w której zauważono, że: „[t]ermin „statut” oznacza akt prawny regulujący zadania, strukturę organizacyjną i sposób działania podmiotu. Przyjmuje się, że statut określa wewnętrzną organizację, a także cele istnienia, tryb działania i podobne zagadnienia ustrojowe danego podmiotu. W prawie prywatnym statut jest wspólnym oświadczeniem woli podmiotów tworzących inny podmiot. Do posiadania statutu zobowiązane są m.in.: spółdzielnie, partie polityczne, stowarzyszenia, związki zawodowe, organizacje pracodawców, spółki komandytowo-akcyjne, spółki akcyjne, uczelnie oraz fundacje. Statutu nie będą zatem posiadać jednoosobowi przedsiębiorcy oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, takie jak: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, a także osoby prawne w postaci spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.” (interpelacja poselska nr 1363 do ministra edukacji narodowej w sprawie dofinansowania szkoleń nauczycieli, zgłaszający: poseł Iwona Maria Kozłowska, data wpływu: 13-01-2020; <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BKVBNZ>, dostęp: 27.11.2023 r.). W odpowiedzi na interpelację wskazano, że: „Przez podmioty realizujące zadania statutowe w zakresie doskonalenia nauczycieli, o których mowa w art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela, należy rozumieć **podmioty prawa publicznego lub prywatnego posiadające statut**, tj. akt prawny regulujący ich zadania, strukturę organizacyjną i sposób działania i na podstawie zapisów tego aktu mogące wykazać, że do zakresu ich działań należy prowadzenie doskonalenia nauczycieli. Celem tej zmiany przepisów ustawy było wskazanie, że dofinansowywane mogą być formy doskonalenia organizowane przez podmioty, których działania statutowe obejmują doskonalenie nauczycieli.” (Odpowiedź na interpelację nr 1363 w sprawie dofinansowania szkoleń nauczycieli, odpowiadający: podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Maciej Kopeć, data: 06-02-2020; <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BLNJSY>, dostęp: 27.11.2023 r.). Udzielona odpowiedź na interpelację nie wyjaśnia w pełni wątpliwości poruszonych w interpelacji, ale wskazuje na to, że ministerstwo właściwe do spraw edukacji opowiada się za wąskim rozumieniem kręgu podmiotów objętych art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela, tj. jako wyłącznie tych, dla których podstawą działania jest statut. Natomiast niektórzy prawnicy opowiadają się za szerokim rozumieniem kręgu podmiotów objętych tym przepisem – jako każdy akt regulującego podstawowe kwestie funkcjonowania danego podmiotu.

Nie ma natomiast wątpliwości co do tego, że podmioty, dla których obowiązujące przepisy jako podstawę działania wskazują statut, są objęte zakresem powołanego przepisu. Udział nauczyciela w prowadzonych przez te podmioty formach doskonalenia będzie więc podlegał dofinansowaniu, jednak pod warunkiem, że w statutach tych podmiotów znajdują się odpowiednie postanowienia. Art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela stanowi bowiem, że dofinansowywane mogą być formy doskonalenia organizowane przez podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie nauczycieli.

Pojęcie doskonalenia zawodowego nie zostało jednak zdefiniowane w tym przepisie ani w innych przepisach Karty Nauczyciela. Jak zauważył K. Stradomski, rozwinięcie pojęcia doskonalenia zawodowego dokonane zostało poprzez uregulowanie kwestii jego dofinansowywania (K. Stradomski [w:] K. Lisowski, K. Stradomski, *Karta Nauczyciela. Komentarz*, Legalis, komentarz do art. 70a, teza II.2). Doskonaleniem zawodowym są więc wszystkie formy kształcenia wymienione w art. 70a ust. 3a Karty Nauczyciela. Autor ten wskazuje również, że doskonaleniem

zawodowym w rozumieniu art. 70a Karty Nauczyciela jest podnoszenie kwalifikacji formalnych i i nieformalnych, gdyż kwalifikacje można podzielić na formalne i nieformalne. „Kwalifikacjami formalnymi nazywamy potwierdzone dyplomami, świadectwami czy innymi dokumentami zakończenie procesu kształcenia czy szkolenia. Kwalifikacje nieformalne to umiejętności nabyte w toku zorganizowanej instytucjonalnie nauki, jednak poza programami kształcenia i szkolenia prowadzącymi do uzyskania kwalifikacji potwierdzonych przez uprawnioną instytucję (zob. Słownik podstawowych terminów dotyczących krajowego systemu kwalifikacji, red. S. Sławiński, Instytut Badań Edukacyjnych 2014, http://uniwersytetradom.pl/files/get_userfile.php?id=7212, dostęp: 26.9.2022 r.)” (K. Stradomski [w:] K. Lisowski, K. Stradomski, *Karta Nauczyciela. Komentarz*, Legalis, komentarz do art. 70a, teza II.5).

Mogą się pojawić wątpliwości co do tego, jak rozumieć ustanowione w art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela wymaganie, że zadania statutowe podmiotu mają obejmować doskonalenie zawodowe nauczycieli. Należy przyjąć, że to zadanie ma wynikać ze statutu i może zostać ujęte w dowolny sposób, bez konieczności posłużenia się zwrotem ustawowym. Ważniejsze jest, aby z treści statutu wynikało, że zadaniem danego podmiotu jest doskonalenie zawodowe nauczycieli, tym bardziej, że pojęcie to nie zostało zdefiniowane w ustawie, a doskonalenie zawodowe należy rozumieć jako podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Podsumowanie

Zgodnie z art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela ze środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli dofinansowuje się koszty udziału nauczycieli w seminariach, konferencjach, wykładach, warsztatach, szkoleniach, studiach podyplomowych oraz innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez podmioty niebędące placówkami doskonalenia nauczycieli ani uczelniami, jeżeli zadania statutowe tych podmiotów obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli. Podmioty te, jeżeli do ich zadań statutowych należy, doskonalenie zawodowe nauczycieli, są objęte zakresem art. 70a ust. 3a pkt 1 Karty Nauczyciela. Wobec tego koszty udziału nauczycieli w organizowanych przez te podmioty formach doskonalenia zawodowego nauczycieli podlegają dofinansowaniu ze środków przewidzianych na ten cel w budżetach organów prowadzących szkoły. Jedynym warunkiem objęcia dofinansowaniem z budżetu organu prowadzącego szkołę w przypadku tych podmiotów jest, aby ich zadania statutowe obejmowały doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Należy jeszcze zauważyć, że obowiązek doskonalenia zawodowego, zgodnie z potrzebami szkoły, stanowi jeden z podstawowych obowiązków nauczyciela wymienionych w art. 6 pkt 3a Karty Nauczyciela. Równocześnie Karta Nauczyciela w art. 70a gwarantuje nauczycielom dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji. Rodzaje wydatków związanych z organizacją i prowadzeniem doskonalenia zawodowego nauczycieli, które mogą być dofinansowywane ze środków, o których mowa w art. 70a ust. 1, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczególnych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe (Dz. U. z 2019 r., poz. 1653, z późn. zm.).

Opracowano według stanu na dzień 27 listopada 2023 r.

dr Agnieszka Laber

radca prawny
WA-11904